

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1947-1948.

RÉUNION DU 13 MAI 1948.

Rapport de la Commission de la Justice chargée d'examiner la proposition de loi prorogeant et complétant l'arrêté du Régent du 14 février 1946 relatif aux présomptions de décès, aux déclarations judiciaires de décès et à la rectification administrative de certains actes de décès, et le projet de loi relatif aux déclarations de décès et de présomption de décès et à la transcription et la rectification de certains actes de l'état civil.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1947-1948.

COMMISSIEVERGADERING VAN 13 MEI 1948.

Verslag uit naam van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het wetsvoorstel tot verlenging en aanvulling van het Regentsbesluit van 14 Februari 1946 betreffende het vermoedelijk overlijden, de gerechtelijke verklaringen van overlijden en de administratieve verbeteringen van sommige akten van overlijden en het wetsontwerp betreffende de verklaringen van overlijden en van vermoedelijk overlijden alsmede betreffende de overschrijving en de verbetering van sommige akten van de burgerlijke stand.

Présents : MM. ROLIN, président; ANCOT, DE CLERCQ, DERBAIX, FONTEYNE, KLUYSKENS, LOHEST, MACHTENS, SIRONVAL, VAN REMOORTEL, VAN ROOSBROECK, VERBAET et ALLARD, rapporteur.

MESDAMES, MESSIEURS,

La législation antérieure.

1. *Le Code civil.*

Le Code civil, en son titre IV, traite du problème des absents (art. 112 à 143 du Code).

L'absence ne peut être déclarée que par décision judiciaire et après un terme de quatre années.

Les effets de la déclaration d'absence sont relativement minimes.

Les héritiers ne peuvent obtenir que l'envoi en possession provisoire. Ils ne peuvent ni aliéner, ni hypothéquer les immeubles de l'absent. Le partage définitif des biens ne peut avoir lieu qu'après trente ans d'absence ou cent ans après la naissance du disparu.

Le mariage n'est pas dissous; seul toutefois l'époux absent peut attaquer une nouvelle union.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Vorige wetgeving.

1. *Burgerlijk Wetboek.*

Titel IV van het Burgerlijk Wetboek behandelt het probleem der afwezigen (art. 112 tot 143).

De afwezigheid kan slechts op gerechtelijke beslissing en na een termijn van vier jaar worden verklaard.

De gevolgen van de afwezigverklaring zijn betrekkelijk gering.

De erfgenamen kunnen slechts de voorlopige inbezitstelling bekomen. Zij kunnen de onroerende goederen van de afwezigen niet vervreemden noch verhypothekeren. De definitieve boedelverdeling kan pas na dertig jaar afwezigheid of 100 jaar na de geboorte van de vermiste geschieden.

Het huwelijk is niet ontbonden; evenwel kan alleen de afwezige echtgenoot een nieuwe echtverbintenis bestrijden.

Voir Documents du Sénat :

128 (Session de 1947-1948) : Proposition de loi ;

218 (Session de 1947-1948) : Projet de loi.

Zie Ged. St. van de Senaat :

128 (Zitting 1947-1948) : Wetsvoorstel ;

218 (Zitting 1947-1948) : Wetsontwerp.

La présomption d'absence a pour principal effet de protéger les intérêts de l'absent. Ce régime s'explique par les situations de fait qui se présentaient au moment de la rédaction de ce titre. (Décret du 15 mars 1803 publié le 25 mars 1803.) Les soldats de l'armée de Napoléon disparaissaient parfois pendant des années parce qu'ils étaient prisonniers, déserteurs ou simplement égarés.

2. La loi de 1921.

Après la guerre 1914-1918, le nombre de disparus dont le décès n'a pas été légalement constaté contraint le législateur à intervenir et à innover en cette matière.

La loi du 28 juillet 1921 règle les points suivants :

1^o Validation des actes de l'état-civil dressés pendant la guerre et pour lesquels, en raison des circonstances, toutes les prescriptions légales n'ont pas pu être observées;

2^o Rectification des actes de décès dressés pendant la guerre. Cette rectification est faite par la voie administrative;

3^o Déclaration de présomption de décès. Cette déclaration est faite également par la voie administrative. Elle peut servir de base à toutes mesures et à tous actes qui exigent une preuve légale du décès mais qui n'ont pas un caractère absolument irrévocable. Les contestations sont tranchées par le juge de paix.

4^o Déclaration judiciaire de décès. Les tribunaux seuls sont compétents. Les jugements ou arrêts déclaratifs de décès sont opposables aux tiers.

Des jugements collectifs de déclaration de décès sont prévus (art. 23).

3. Le projet de loi n^o 255 (Sénat, session 1923-1924).

Un projet de loi modifiant les articles 12 et 16 de la loi du 28 juillet 1921 a été transmis par le Sénat à la Chambre des Représentants le 10 février 1925 (Document, n^o 147) et n'a pas reçu de suite à ce jour.

La modification proposée à l'article 12 tend à étendre la procédure de présomption de décès à toute personne disparue qui a été exposée à un risque spécial de mort. La déclaration de décès peut suivre automatiquement. Cette procédure permettrait la dissolution du mariage sans qu'il doive être touché au titre de l'absence.

4. La loi du 18 juillet 1923.

La loi du 18 juillet 1923 a rendu la publicité préalable facultative pour la présomption de décès.

* * *

Het vermoeden van afwezigheid heeft als voornaamste gevolg dat de belangen van de afwezige worden beschermd. Dit regime is te verklaren door feitelijke toestanden, welke zich voordeden toen die titel werd opgesteld. (Decreet van 15 Maart 1803, bekendgemaakt op 25 Maart 1803.) De soldaten van het Napoleontische leger werden soms gedurende jaren vermist, omdat zij gevangen, deserteur of gewoon verdwaald waren.

2. Wet van 1921.

Na de oorlog 1914-1918 heeft het aantal vermisten, wier overlijden niet wettelijk werd vastgesteld, er de wetgever toe genoopt in die aangelegenheid hernieuwend in te grijpen.

De wet van 28 Juli 1921 regelt de volgende punten :

1^o Geldigverklaring der akten van de burgerlijke stand, die tijdens de oorlog werden opgemaakt en waarvoor, wegens de omstandigheden, alle wettelijke voorschriften niet konden nageleefd worden;

2^o Verbetering van de tijdens de oorlog opgemaakte overlijdensakten. Die verbetering geschiedt langs administratieve weg.

3^o Verklaring van vermoedelijk overlijden. Die verklaring geschiedt insgelijks langs administratieve weg. Zij kan als grondslag dienen voor alle maatregelen en alle akten, die een wettelijk overlijdensbewijs vergen doch geen volstrekt onherroepelijk karakter hebben. Betwistingen worden door de vrederechter beslecht.

4^o Gerechtelijke verklaring van overlijden. Alleen de rechtbanken zijn bevoegd. De vonnissen of arresten tot verklaring van overlijden kunnen tegen derden worden ingebracht. Er zijn collectieve vonnissen tot verklaring van overlijden voorzien (art. 23).

3. Wetsontwerp n^o 255 (Senaat-Zitting 1923-1924).

Een wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 12 en 16 der wet van 28 Juli 1921 werd op 10 Februari 1925 door de Senaat aan de Kamer der Volksvertegenwoordigers overgemaakt (Gedr. St. 147) en heeft nog geen gevolg gehad.

De in artikel 12 voorgestelde wijziging strekt er toe de procedure van het vermoedelijk overlijden uit te breiden tot alle vermiste personen, die aan een bijzonder doodsgevaar waren blootgesteld. De verklaring van overlijden kan automatisch volgen. Die procedure zou de ontbinding van het huwelijk mogelijk maken, zonder dat aan de titel van de afwezigheid moet worden geraakt.

4. Wet van 18 Juli 1923.

De wet van 18 Juli 1923 heeft de voorafgaande bekendmaking voor het vermoedelijk overlijden facultatief gemaakt.

* * *

La loi de 1921 modifiée par la loi du 18 juillet 1923 n'ayant visé que les cas de disparition qui se sont produits au cours de la guerre 1914-1918, de nouvelles dispositions ont dû être prévues pour régler les cas nombreux résultant de cette guerre.

5. *Les arrêtés des secrétaires généraux.*

Les secrétaires généraux ont publié un arrêté en date du 13 juin 1942 établissant une procédure de déclaration judiciaire de décès et de déclaration de présomption de décès.

Dans les deux cas, seuls les tribunaux sont compétents.

Les dispositions de la loi de 1921 sont en général reprises par cet arrêté.

La modification apportée par l'arrêté du 15 juin 1944 ne vise que la procédure de transcription du jugement ou de l'arrêt déclaratif du décès.

6. *L'arrêté du 14 février 1946.*

Les arrêtés des secrétaires généraux ayant cessé d'être applicables, un arrêté du 14 février 1946 y a été substitué.

Les dispositions de cet arrêté sont toujours en vigueur en raison des prorogations de 1947 et 1948.

Elles sont en général identiques à celles figurant dans la loi de 1921 ou dans les arrêtés des secrétaires généraux.

1^o La déclaration de présomption de décès se fait par la voie administrative. Elle produit les mêmes effets que la déclaration d'absence après envoi en possession provisoire. Elle donne droit à l'ouverture de la pension dans tous les cas où la preuve du décès est exigée pour l'obtention de celle-ci et à l'ouverture de la tutelle pour les enfants mineurs de la personne présumée décédée.

2^o Déclaration judiciaire de décès. Les tribunaux sont seuls compétents.

3^o Rectification de certains actes de décès.

Cette rectification se fait aussi par la voie administrative. Il n'y a pas de disposition visant la validation de certains actes comme c'est le cas dans la loi de 1921.

Les critiques formulées.

Les dispositions de l'arrêté de 1946 ne sont pas parfaites et leur application a provoqué un certain mécontentement dans les familles des disparus.

Malgré l'établissement de la procédure de présomption de décès, la déclaration judiciaire est lente et difficile à obtenir.

De wet van 1921, gewijzigd bij die van 18 Juli 1923, had slechts betrekking op de gevallen van vermissing welke zich in de loop van de oorlog 1914-1918 hebben voorgedaan, zodat nieuwe bepalingen moesten voorzien worden tot het regelen van de talrijke uit de jongste oorlog voortvloeiende gevallen.

5. *Besluiten van de secretarissen-generaal.*

De secretarissen-generaal hebben een besluit van 13 Juni 1942 bekendgemaakt, waarbij een procedure van gerechtelijke verklaring van overlijden en van verklaring van vermoedelijk overlijden werd ingevoerd.

In beide gevallen zijn alleen de rechtbanken bevoegd.

De bepalingen van de wet van 1921 zijn over het algemeen in dat besluit overgenomen.

De bij besluit van 15 Juni 1944 ingevoerde wijziging beoogt alleen de procedure van overschrijving van het vonnis of arrest houdende verklaring van overlijden.

6. *Besluit van 14 Februari 1946.*

Daar de besluiten der secretarissen-generaal opgehouden hebben toepasselijk te zijn, werd een besluit van 14 Februari 1946 in de plaats er van gesteld.

De bepalingen van dat besluit zijn, ingevolge de verlenging van 1947 en 1948, nog steeds van kracht.

Zij komen doorgaans overeen met die van de wet van 1921 of van de besluiten der secretarissen-generaal.

1^o De verklaring van vermoedelijk overlijden geschiedt langs administratieve weg. Zij heeft dezelfde gevolgen als de afwezigverklaring na voorlopige inbezitstelling. Zij opent het recht op pensioen in alle gevallen waarin het overlijdensbewijs wordt geleverd voor het bekomen van het pensioen, en geeft aanleiding tot het openvallen van de voogdij over de minderjarige kinderen van de vermoedelijk overleden persoon.

2^o Gerechtelijke verklaring van overlijden. Alleen de rechtbanken zijn bevoegd.

3^o Verbetering van sommige overlijdensakten.

Deze verbetering geschiedt ook langs administratieve weg. Er is geen bepaling voorzien inzake de geldigverklaring van sommige akten, zoals in de wet van 1921.

Uitgebrachte kritiek.

De bepalingen van het besluit van 1946 zijn niet volmaakt en hun toepassing heeft een zekere ontevredenheid in de families van de vermisten veroorzaakt.

Ondanks de invoering van de procedure van vermoedelijk overlijden, is de gerechtelijke verklaring langdurig en moeilijk te bekomen.

Voici un seul exemple typique :

Un Belge disparaît dans un naufrage en novembre 1942 (navire torpillé). La famille obtient la déclaration de présomption de décès le 12 octobre 1946. Les autorités compétentes estiment que les éléments ne sont pas suffisants pour qu'intervienne la déclaration judiciaire du décès.

L'honorable M. Fonteyne propose de remédier à la lenteur des tribunaux en stipulant que le tribunal tiendra pour avéré le décès de toute personne qui a été détenue au cours de la guerre dans un camp de concentration ou d'extermination ennemi, dont aucune preuve d'existence postérieure à la libération de ce camp n'est rapportée et dont le conjoint et les parents et alliés au degré successible attestent par des déclarations non controuvées, qu'elle ne leur a pas, depuis le 1^{er} juin 1945, manifesté son existence.

La Commission de la Justice, saisie de cette proposition en même temps que de la demande de prorogation de l'arrêté de 1946, a estimé qu'elle était incomplète et qu'il était préférable d'accorder la prorogation sollicitée en attendant le dépôt d'un projet définitif et complet de la part du Gouvernement.

C'est sur ce projet auquel nous avons joint la proposition de loi déposée par M. Fonteyne, que nous vous faisons rapport aujourd'hui.

Le projet gouvernemental.

Comme le dit l'exposé des motifs, le projet déposé tend à régler définitivement le cas de tous les disparus par suite des événements de la dernière guerre.

Votre Commission tient à préciser que la loi s'applique à tous les décès, y compris celui des traîtres disparus au service de l'Allemagne sur le front russe ou ailleurs. Des dispositions exceptionnelles sont prévues dans le cas des patriotes victimes des nazis et de leurs alliés.

Il s'agit d'une loi d'exception et la Commission n'a pas cru devoir retenir une suggestion du rapporteur tendant à reprendre le projet n° 255 (session 1923-1924) transmis par le Sénat à la Chambre et resté sans suite. Ce projet prévoyait l'application de l'ancienne loi de 1921 dans tous les cas où une personne absente aurait été exposée à un risque spécial de mort.

Le projet prévoit, comme les lois et arrêtés précédents sur la matière, la déclaration judiciaire de décès, la déclaration administrative de présomption de décès, la transcription et la rectification de certains actes de l'état civil, ces trois dernières procédures étant réglées par la voie administrative, la première restant de la compétence exclusive des tribunaux.

Le rapporteur proposait dans le cas spécial des disparus ayant passé dans les camps de concentration ou d'extermination, le recours à une procédure administrative pour autant qu'il n'y ait pas contestation au sujet du décès.

Ziehier één typisch geval :

Een Belg verdwijnt tijdens een schipbreuk in November 1942 (getorpedeerd schip). De familie bekomt de verklaring van vermoedelijk overlijden op 12 October 1946. De bevoegde overheden achten de gegevens onvoldoende voor een gerechtelijke verklaring van overlijden.

De geachte h. Fonteyne stelt voor de traagheid der rechtbanken te verhelpen door te bepalen dat de rechtbank het overlijden van elke persoon, die tijdens de oorlog in een vijandig concentratie- of uitroeiingskamp werd opgesloten, van wie geen enkel bewijs van bestaan na de bevrijding van dit kamp werd geleverd en wiens echtgenoot en bloed- en aanverwanten in de erfelijke graad door niet onwaar bevonden verklaringen getuigen dat hij hun sinds 1 Juni 1945 geen blijk van bestaan meer heeft gegeven, voor bewezen moet houden.

De Commissie van Justitie, die dat voorstel te behandelen kreeg samen met het verzoek om verlenging van het besluit van 1946, heeft gemeend dat het onvolledig was en dat het verkieslijk was de gevraagde verlenging toe te staan in afwachting dat een definitief en volledig ontwerp door de Regering wordt ingediend.

Het is over dit ontwerp, waarbij wij het door de h. Fonteyne ingediende wetsvoorstel hebben gevoegd, dat wij U vandaag verslag uitbrengen.

Regeringsontwerp.

Zoals in de Memorie van toelichting is gezegd, strekt het ingediende ontwerp er toe het geval van alle personen, vermist ingevolge de jongste oorlogsomstandigheden, definitief te regelen.

Uw Commissie hecht er aan te verduidelijken, dat de wet van toepassing is op alle sterfgevallen, met inbegrip van het overlijden der verraders die in dienst van Duitsland op het Russisch front of elders verdwenen zijn. Uitzonderingsbepalingen zijn voorzien voor de vaderlanders, die slachtoffers van de nazis of van hun handlangers geweest zijn.

Het gaat om een uitzonderingswet en de Commissie heeft niet gemeend te moeten ingaan op een suggestie van de verslaggever om het ontwerp n° 255 (zitting 1923-1924), dat door de Senaat aan de Kamer was overgemaakt en zonder gevolg is gebleven, over te nemen. Dat ontwerp voorzag de toepassing van de oude wet van 1921 telkens wanneer een afwezige persoon aan een bijzonder doodsgevaar mocht blootgesteld geweest zijn.

Evenals de voorgaande wetten en besluiten op het stuk, voorziet het ontwerp de gerechtelijke verklaring van overlijden, de administratieve verklaring van vermoedelijk overlijden, de overschrijving en verbetering van sommige akten van de burgerlijke stand; terwijl de laatste drie procedures langs administratieve weg worden geregeld, behoort de eerste uitsluitend tot de bevoegdheid der rechtbanken.

De verslaggever stelde voor dat in het bijzonder geval der vermisten, die in concentratie- of uitroeiingskampen hebben verbleven, op een administratieve procedure beroep zou worden gedaan, voor zover er over het overlijden geen betwisting is.

Son argumentation était basée en ordre principal sur le fait que le Ministère de la Reconstruction possède une documentation très importante donnant des indications précieuses sur le sort des anciens détenus de camps ou prisons, liste des décès, des exécutions, etc...

L'honorable M. Fonteyne a fait remarquer que ces éléments n'étaient pas toujours d'une exactitude certaine. Des erreurs ont été commises par les Allemands. Il y a même eu quelques cas de substitution de personne ou d'état civil.

La Commission tenant compte du caractère extraordinaire de la procédure en déclaration de décès, n'a pas retenu l'idée de recourir, fut-ce, à titre exceptionnel, à une procédure administrative.

Elle a toutefois estimé qu'il convenait d'étendre l'application de la procédure spéciale prévue à l'article 7 du projet (il devient l'article 4 dans le texte de la Commission) au cas des disparus dont la preuve du passage dans un camp n'est pas rapportée mais qui n'auraient plus donné de leurs nouvelles dès les premiers jours suivant leur arrestation.

Suivant une suggestion faite par la Commission juridique de la Confédération Nationale des Prisonniers Politiques et reprise par le rapporteur, votre Commission a estimé qu'il convenait de prévoir la possibilité de procéder à des déclarations collectives de décès de façon à hâter le règlement des cas des disparus dans les camps de concentration ou d'extermination.

M. Fonteyne a déposé et fait admettre par la Commission une série d'amendements de forme visant les articles 1 à 13 du projet et leur ordre de présentation.

Enfin, MM. les Ministres de la Justice et de la Reconstruction ont demandé de compléter les conséquences juridiques exceptionnelles prévues à l'article 10 pour les déclarations administratives de présomption de décès.

Analyse des articles.

ARTICLE PREMIER.

Le texte du projet prévoyait l'introduction d'une requête tendant à la déclaration judiciaire du décès par le Procureur du Roi ou tout intéressé.

Le texte de la Commission précise que le Procureur du Roi agit, soit d'office, soit à l'invitation du *Ministre ayant les intérêts des victimes de la guerre dans ses attributions.*

Pratiquement, la plupart des dossiers pourront être constitués à l'intervention du Ministre de la Reconstruction qui dispose de nombreux renseignements et a déjà procédé à de nombreuses déclarations de présomption de décès.

Dans la plupart des cas, celles-ci seront suivies d'une déclaration judiciaire de décès.

Le Ministre compétent est celui ayant les intérêts des victimes de la guerre dans ses attributions. Cette rédaction est adoptée pour éviter toute difficulté

--Zijn betoog was hoofdzakelijk gegrond op het feit dat het Ministerie van Wederopbouw een zeer aanzienlijke documentatie bezit met waardevolle gegevens over het lot van de gewezen gedetineerden in kampen of gevangenissen, de lijst der sterfgevallen, der terechtstellingen, enz.

De geachte h. Fonteyne merkte op dat die gegevens niet steeds volkomen juist zijn. Vergissingen werden door de Duitsers begaan. Er zijn zelfs enige gevallen van verwisseling van personen of van burgerlijke staat voorgekomen.

Rekening gehouden met het buitengewoon karakter van de procedure tot overlijdensverklaring, is de Commissie niet ingegaan op de gedachte om, al zij het bij uitzondering, een administratieve procedure in te stellen.

Zij heeft evenwel gemeend dat de toepassing van de bij artikel 7 van het ontwerp (wordt artikel 4 van de tekst der Commissie) voorziene speciale procedure dient uitgebreid tot het geval der vermisten, ten aanzien van wie het verblijf in een kamp niet bewezen is, doch die reeds in de eerste dagen na hun aanhouding van zich niet meer hebben laten horen.

Volgens een door uw verslaggever overgenomen suggestie van de rechtskundige Commissie van het Nationaal Verbond der Politieke Gevangenen, heeft uw Commissie gemeend dat de mogelijkheid diende voorzien om over te gaan tot collectieve overlijdensverklaringen, ten einde de regeling van de gevallen der in concentratie- of uitroeiingskampen verdwenen personen te bespoedigen.

De h. Fonteyne heeft een reeks vormamendementen betreffende de artikelen 1 tot 13 van het ontwerp en betreffende hun nummering, ingediend en door de Commissie laten aannemen.

Ten slotte hebben de hh. Ministers van Justitie en van Wederopbouw gevraagd om de uitzonderlijke rechtsgevolgen, voorzien bij artikel 10 voor de administratieve verklaringen van vermoedelijk overlijden, aan te vullen.

Onderzoek der artikelen.

EERSTE ARTIKEL.

De tekst van het ontwerp voorzag dat de Procureur des Konings of elke belanghebbende een eis tot gerechtelijke verklaring van overlijden kon instellen.

De tekst van de Commissie verduidelijkt dat de Procureur des Konings optreedt, hetzij ambtshalve *hetzij op verzoek van de Minister tot wiens bevoegdheden de belangen van de oorlogsslachtoffers behoren.*

Praktisch zal het merendeel der dossiers kunnen aangelegd worden door toedoen van de Minister van Wederopbouw, die over talrijke inlichtingen beschikt en reeds tot vele verklaringen van vermoedelijk overlijden is overgegaan.

In de meeste gevallen zal er een gerechtelijke verklaring van overlijden op volgen.

Is bevoegd, de Minister die instaat voor de belangen van de oorlogsslachtoffers. Deze redactie wordt aangenomen, om elke moeilijkheid bij verandering in

en cas de changements dans les dénominations des Ministères ou dans la répartition des tâches ministérielles.

Le texte initial ne déterminait pas exactement la période d'application de la législation exceptionnelle en matière de déclaration judiciaire de décès. Il visait simplement les événements de la guerre. A l'article 7 il était question des décès survenus entre le 10 mai 1940 et le 15 août 1945. Tenant compte de la situation existant en Allemagne ou dans les pays délivrés à la fin des hostilités, votre Commission estime qu'il y a lieu de viser les décès survenus jusqu'au 31 décembre 1945.

La nouvelle rédaction de l'article 1^o a permis, d'autre part, la suppression de l'article 13 du projet gouvernemental.

ART. 2.

C'est le texte révisé de l'article 5 du projet déposé. La détermination du tribunal compétent trouve ici sa place normale.

La Commission estime qu'il y a lieu de rendre le ministère des avoués facultatif.

Elle a introduit ici la notion de déclaration collective de décès en cas de disparition au cours d'un même événement de guerre.

Cette expression doit être prise dans un sens large, par exemple, le naufrage d'un navire torpillé en mer, le décès des disparus d'un même camp de concentration.

La Commission n'a pas cru devoir régler d'une façon spéciale la question de la compétence dans le cas de requêtes aux fins de déclaration collective de décès de diverses personnes dont le dernier domicile se trouverait situé dans le ressort de divers tribunaux.

Elle estime qu'il pourra être fait application à ce sujet des règles habituelles en matière de compétence.

ART. 3.

Après la détermination de la compétence visée à l'article précédent les indications relatives à la procédure sont données dans cet article. Le recours à la comparution des parties et à la publicité de la demande est facultatif. Le tribunal appréciera si la chose est nécessaire.

ART. 4.

C'est le texte remanié de l'article 7 du projet.

Les dispositions exceptionnelles prévues ont pour but d'éviter de longues enquêtes dans les cas :

1^o des prisonniers politiques qui ont été détenus dans un camp de concentration ou d'extermination et qui y sont disparus;

2^o des personnes disparues sans laisser de trace après leur arrestation ou plus exactement après le dixième jour ayant suivi celle-ci. Le fait d'avoir

de benaming van de Ministeries of in de verdeling van de ministeriële opdrachten te vermijden.

De oorspronkelijke tekst bepaalde niet nauwkeurig het tijdvak van toepassing der uitzonderingswetgeving inzake gerechtelijke overlijdensverklaring. Hij beoogde alleen de oorlogsgebeurtenissen. In artikel 7 was er sprake van sterfgevallen die zich tussen 10 Mei 1940 en 15 Augustus 1945 hebben voorgedaan. Rekening gehouden met de toestand in Duitsland of in de bevrijde landen bij het einde der vijandelijkheden, is uw Commissie van oordeel dat de sterfgevallen die zich tot 31 December 1945 hebben voorgedaan, dienen in acht genomen.

De nieuwe tekst van artikel 1 heeft anderzijds de weglating van artikel 13 van het Regeringsontwerp toegelaten.

ART. 2.

Is de herziene tekst van artikel 5 van het ingediende ontwerp. De bepaling van de bevoegde rechtbank vindt hier haar normale plaats.

De Commissie meent dat de bijstand van pleitbezorgers vrij dient te zijn.

Zij heeft hier het begrip collectieve overlijdensverklaring voor de gevallen van vermissing tijdens eenzelfde oorlogsgebeurtenis ingevoerd.

Die uitdrukking moet in ruime zin worden opgevat, als bv. vergaan van een in zee getorpedeerd schip, overlijden van vermisten uit eenzelfde concentratiekamp.

De Commissie heeft niet gemeend de bevoegdheidskwestie speciaal te moeten regelen ten aanzien van de verzoekschriften tot collectieve overlijdensverklaring van personen, wier laatste woonplaats in het rechtsgebied van verschillende rechtbanken zou blijken gelegen te zijn.

Zij meent dat ten deze de gewone bevoegdheidsregelen kunnen toegepast worden.

ART. 3.

Na het bepalen van de bij het vorig artikel bedoelde bevoegdheid, worden in dit artikel aanwijzingen omtrent de procedure verstrekt. Het verschijnen der partijen en de openbaarmaking van de eis wordt facultatief. De rechtbank oordeelt of zulks nodig is.

ART. 4.

Is de omgewerkte tekst van artikel 7 van het ontwerp.

De voorziene uitzonderingsbepalingen hebben tot doel lange onderzoeken te vermijden ten aanzien van :

1^o de politieke gevangenen, die in een concentratie- of uitroeiingskamp gedetineerd werden en er verdwenen zijn;

2^o de personen, die na hun aanhouding of, juister, na de 10^e dag daaraanvolgende, verdwenen zijn zonder een spoor achter te laten. Het feit bij het

donné signe de vie dès l'entrée en prison ne peut être retenu, d'où le délai de dix jours prévu.

Dans ces cas, le tribunal devant tenir le décès pour avéré, des garanties supplémentaires doivent être prévues.

Aucune preuve de l'existence ne doit avoir été rapportée. Il s'agit évidemment de preuve formelle. Des parents ont été abusés par des déclarations fantaisistes et souvent intéressées de gens ayant prétendu avoir vu un disparu en vie en Allemagne.

Le conjoint, les parents et alliés au degré succésible doivent attester que le disparu n'a pas, à leur connaissance, manifesté son existence depuis le 1^{er} juin 1945, date à laquelle tous les camps étaient libérés ou depuis le dixième jour suivant l'arrestation.

Ces attestations ne seront réclamées que des personnes qui peuvent être atteintes par le tribunal. Cette précision doit être donnée, car il y a eu des disparitions de familles entières.

En cas de contestation entre les membres d'une même famille au sujet d'une disparition, le recours à la procédure normale de l'article 3 reste toujours ouvert.

Le dernier alinéa de l'article 2 prévoyant la demande et la déclaration collective de décès est également applicable dans le cas spécial de l'article 4.

Il convient d'éviter que l'opposition d'un membre d'une famille d'un seul disparu fasse obstacle à la déclaration collective de décès pour tous les morts d'un camp. Il suffira, dans un cas semblable, de disjoindre la cause pour laquelle il y aurait avis discordant. La publicité est ici obligatoire.

Suivant le projet, le tribunal devait statuer au moins trois mois après la dernière publication.

La Commission estime que ce délai est exagéré. Trop de familles attendent une décision de justice pour régler des intérêts infiniment respectables. Elle a donc réduit ce délai à deux mois. Elle pense qu'il convient de ne pas le dépasser et elle compte sur la diligence du pouvoir judiciaire.

ART. 5.

C'est le texte remanié de l'ancien article 4.

ART. 6.

Cet article, qui n'a subi que des modifications de forme, règle les formalités de la transcription de la décision déclarative de décès.

Pour des raisons d'ordre pratique, mention de la transcription aux registres de l'année courante est faite non pas dans les registres de l'année du décès mais aux tables.

Par Royaume, il faut entendre la Belgique, à l'exclusion de sa colonie.

binnenkomen in de gevangenis teken van leven gegeven te hebben, kan niet in aanmerking komen; daarom werd een termijn van 10 dagen voorzien.

In die gevallen zijn aanvullende waarborgen vereist, vermits de rechtbank het overlijden voor bewezen moet houden.

Van het bestaan moet geen bewijs geleverd zijn. Het betreft natuurlijk een formeel bewijs. Bloedverwanten werden misleid door verdachte en veelal geïnteresseerde verklaringen van personen, die kwamen beweren dat zij de vermiste in Duitsland levend ontmoet hadden.

De echtgenoot, de bloed- en aanverwanten in de erfelijke graad moeten getuigen dat, zover zij weten, de vermiste sedert 1 Juni 1945, datum waarop alle kampen bevrijd waren, of sedert de tiende dag na zijn aanhouding, geen blijk van bestaan meer heeft gegeven.

Die verklaringen worden slechts geëist van personen, die de rechtbank kan bereiken. Die verduidelijking is vereist, want er zijn ganse families verdwenen.

Bij betwisting onder leden van eenzelfde familie omtrent een vermissing, is het beroep op de normale procedure van artikel 3 nog steeds mogelijk.

Het laatste lid van artikel 2, waarbij de eis tot en de collectieve verklaring van overlijden zijn voorzien, is insgelijks toepasselijk op het speciaal geval van artikel 4.

Er dient vermeden dat het verzet van één familielid van een bepaalde vermiste een hinderpaal zou worden voor de collectieve overlijdensverklaring van alle gestorvenen uit het desbetreffende kamp. In zulk geval zal het volstaan de zaak, waarvoor er uiteenlopende meningen bestaan, van de rest af te scheiden. Hier is de openbaarmaking verplicht.

Volgens het ontwerp moest de rechtbank minstens drie maand na de laatste bekendmaking uitspraak doen.

De Commissie meent dat die termijn overdreven is. Te veel families wachten op een gerechtelijke beslissing om uiterst eerbiedwaardige belangen te regelen. Zij heeft dan ook die termijn tot twee maand beperkt. Zij denkt dat die termijn niet mag overschreden worden en zij rekent op de spoed van de gerechtelijke macht.

ART. 5.

Is de omgewerkte tekst van het oude artikel 4.

ART. 6.

Dat slechts vormwijzigingen heeft ondergaan, regelt de formaliteiten van overschrijving der beslissing houdende overlijdensverklaring.

Om praktische redenen, wordt de melding van de overschrijving in de registers van het lopende jaar niet gemaakt in de registers van het jaar van overlijden, maar wel in de tabellen.

Door « Rijk » dient verstaan : België, met uitsluiting van de kolonie.

ART. 7.

C'est le texte remanié de l'ancien article 2. La Commission a supprimé la clause prévoyant que le jugement est opposable aux tiers. Il tient lieu d'acte de l'état-civil. Ce n'est pas une rectification d'acte et l'article 100 du Code civil ne pourrait être invoqué par un tiers.

ART. 8.

Cet article n'a subi que des modifications de forme. Il vise la transcription de certains actes de l'état-civil qui, dans certains cas, n'a pas été faite régulièrement par suite de la guerre.

ART. 9.

Cet article est le premier du chapitre de la déclaration administrative de présomption de décès.

Cette procédure plus rapide permet, en attendant une déclaration judiciaire de décès, le règlement des questions les plus urgentes à résoudre pour les familles des disparus.

Suivant le texte proposé, cette procédure pouvait être employée pour toute personne dont le décès, sans être établi, paraissait néanmoins certain. La Commission propose une formule moins restrictive et plus adéquate en matière de présomption de décès. Il suffit que le décès soit probable.

ART. 10.

L'article détermine les effets de la déclaration administrative de présomption de décès.

Ils sont équivalents à ceux d'un jugement déclaratif d'absence.

En conséquence, la Commission estime inutile de dire que la déclaration de présomption équivaut à la preuve du décès pour ce qui concerne la capacité juridique de la femme mariée.

Elle a admis les effets supplémentaires prévus par les amendements du Gouvernement en matière de loyers et d'accès aux emplois publics.

En cas d'envoi en possession provisoire des biens du défunt, il convient de prévoir l'application éventuelle de l'article 124 du Code civil.

Le conjoint et les héritiers directs peuvent seuls être dispensés de fournir caution.

ART. 11 et 12.

Ils règlent des questions de procédure et n'ont subi que des modifications de forme.

ART. 13.

L'ancien article 13 ayant été supprimé, c'est l'article 14 du projet. Il s'agit ici de la rectification administrative de certains actes de l'état-civil.

ART. 7.

Is de omgewerkte tekst van het oude artikel 2. De Commissie heeft het beding, dat het vonnis tegen derden kan ingebracht worden, weggelaten. Het vonnis geldt als akte van de burgerlijke stand. Het is geen akteverbetering en artikel 100 van het Burgerlijk Wetboek zou dus door een derde niet kunnen aangevoerd worden.

ART. 8.

Heeft slechts vormwijzigingen ondergaan. Het beoogt de overschrijving van sommige akten van de burgerlijke stand welke, in sommige gevallen, ingevolge de oorlog niet regelmatig is geschied.

ART. 9.

Is het eerste uit het hoofdstuk van de administratieve verklaring van vermoedelijk overlijden.

Die snellere procedure laat toe dat, in afwachting van de gerechtelijke overlijdensverklaring, de meest dringende kwesties welke door de families van vermisten dienen opgelost, kunnen geregeld worden.

Volgens de voorgestelde tekst kon die procedure aangewend worden voor elke persoon van wie het overlijden, ofschoon niet bewezen, niettemin zeker bleek. De Commissie stelt een minder beperkende en meer doeltreffende formule inzake het vermoedelijk overlijden voor. Het volstaat dat het overlijden waarschijnlijk is.

ART. 10.

Bepaalt de gevolgen van de administratieve verklaring van vermoedelijk overlijden.

Zij zijn dezelfde als die van een vonnis tot afwezigverklaring.

Bijgevolg acht de Commissie het onnodig te zeggen dat de verklaring van vermoedelijk overlijden gelijk staat met het overlijdensbewijs ten aanzien van de handelingsbekwaamheid van de gehuwde vrouw.

Zij heeft de bijkomende gevolgen, als voorzien door de amendementen van de Regering inzake huur en toegang tot openbare betrekkingen, aangenomen.

Bij voorlopige inbezitstelling van de goederen van de overledene, dient de eventuele toepassing van artikel 124 van het Burgerlijk Wetboek voorzien.

Alleen de echtgenoot en de rechtstreekse erfgenamen kunnen van borgstelling ontslagen worden.

ART. 11 en 12.

Regelen procedurekwesties en hebben slechts vormwijzigingen ondergaan.

ART. 13.

Is artikel 14 van het ontwerp, daar het oude artikel 13 weggelaten is. Het gaat hier om de administratieve verbetering van sommige akten van de burgerlijke stand.

ART. 14.

Le projet prévoyait que l'arrêté de rectification serait opposable aux tiers. La Commission a laissé tomber ce membre de phrase superflu, tout acte de l'état-civil ayant cette portée.

ART. 15 à 22.

Ces articles répartis en trois chapitres, dispositions communes, fiscales et générales étaient numérotés 16 à 24 dans le projet gouvernemental. Ils n'ont subi que des modifications de forme et de présentation qui ne nécessitent aucun commentaire particulier.

Conclusion.

La Commission de la Justice, après examen approfondi du projet gouvernemental vous propose de l'adopter avec les modifications qu'elle y a apportées et qui ont abouti à la rédaction du texte annexé au présent rapport.

Le texte proposé par la Commission a été approuvé à l'unanimité.

Le rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
J. ALLARD.

Le Président,
H. ROLIN.

ART. 14.

Het ontwerp voorzag dat het verbeteringsbesluit tegen derden zou kunnen ingebracht worden. De Commissie heeft dat overbodig zinsdeel laten wegvallen, vermits alle akten van de Burgerlijke stand zulke draagwijdte hebben.

ART. 15 tot 22.

Die artikelen, verdeeld over drie hoofdstukken : gemene, fiscale en algemene bepalingen, droegen de nummers 16 tot 24 in het regeringsontwerp. Zij hebben slechts vorm- en ordewijzigingen ondergaan welke geen nadere commentaar vergen.

Besluit.

Na een grondig onderzoek van het regeringsontwerp, stelt de Commissie van Justitie U vóór, het aan te nemen met de wijzigingen die zij er in heeft aangebracht en die tot de bij dit verslag gevoegde tekst hebben geleid.

De door de Commissie voorgestelde tekst werd eenparig aangenomen.

Het verslag werd met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
J. ALLARD.

De Voorzitter,
H. ROLIN.

ANNEXE

Projet de loi relatif aux déclarations de décès et de présomption de décès et à la transcription et la rectification administrative de certains actes de décès.

TEXTE PRÉSENTÉ PAR LA COMMISSION.

CHAPITRE PREMIER.

Des déclarations judiciaires de décès.

ARTICLE PREMIER.

En l'absence d'acte de décès, les tribunaux peuvent, à la demande de tout intéressé ou du Procureur du Roi agissant d'office ou sur invitation du Ministre ayant les intérêts des victimes de la guerre dans ses attributions, déclarer tout décès survenu entre le 10 mai 1940 et le 31 décembre 1945 pour autant, si le décès s'est produit à l'étranger, que le défunt fût Belge ou résidât en Belgique au moment de sa disparition.

ART. 2.

La demande est formée par requête au tribunal du lieu du décès. Si ce lieu est inconnu ou situé à l'étranger, la requête est adressée au tribunal du dernier domicile ou de la dernière résidence du défunt. Si ceux-ci sont également inconnus ou situés à l'étranger, elle est déposée au tribunal de Bruxelles.

Le ministère des avoués est facultatif.

Lorsque plusieurs personnes sont disparues au cours d'un même événement de guerre, le Procureur du Roi peut former la demande de déclaration de leur décès par une seule requête et les tribunaux y statuer par un seul jugement.

ART. 3.

Le tribunal peut ordonner la comparution des parties ainsi que la convocation du conseil de famille et prescrire que la demande fera l'objet d'une annonce sommaire au *Moniteur* ainsi que dans un journal de l'arrondissement ou de la province du lieu du décès présumé, ou du lieu du dernier domicile ou de la dernière résidence du décédé en Belgique. Dans ce cas, le tribunal fixe le délai pendant lequel il surseoir à statuer sur la demande, après la dernière publication.

BIJLAGE

Wetsontwerp betreffende de verklaringen van overlijden en van vermoedelijk overlijden, alsmede betreffende de overschrijving en de verbetering van sommige akten van administratieve overlijden.

TEKST VOORGESTELD DOOR DE COMMISSIE

EERSTE HOOFDSTUK.

Gerechtelijke verklaringen van overlijden.

EERSTE ARTIKEL.

Bij ontstentenis van een akte van overlijden, kunnen de rechtbanken, op eis van iedere belanghebbende of van de Procureur des Konings, die ambtshalve optreedt of op verzoek van de Minister tot wiens bevoegdheid de belangen der oorlogsslachtoffers behoren, elk overlijden verklaren dat zich tussen 10 Mei 1940 en 31 December 1945 heeft voorgedaan, voor zover, indien het overlijden in het buitenland is voorgevallen, de overledene Belg was of op het ogenblik van zijn overlijden in België verbleef.

ART. 2.

De eis wordt bij verzoekschrift bij de rechtbank van de plaats van overlijden ingesteld. Is die plaats onbekend of in het buitenland gelegen, dan wordt het verzoekschrift gericht tot de rechtbank van de laatste woon- of verblijfplaats van de overledene. Zijn deze insgelijks onbekend of in het buitenland gelegen, dan wordt het ingediend bij de rechtbank te Brussel.

De bijstand van pleitbezorgers is vrij.

Zijn meerdere personen tijdens dezelfde oorlogsgebeurtenis verdwenen, dan kan de Procureur des Konings de eis tot verklaring van hun overlijden door een enkel verzoekschrift instellen en kunnen de rechtbanken door één enkel vonnis er op beschikken.

ART. 3.

De rechtbank kan de verschijning van partijen alsook de bijeenroeping van de familieraad bevelen en voorschrijven dat de eis het voorwerp zal uitmaken van een korte aankondiging in het *Staatsblad*, alsmede in een dagblad van het arrondissement of van de provincie van de plaats van het vermoedelijk overlijden, of van de laatste woon- of verblijfplaats van de overledene in België. In dit geval bepaalt de rechtbank de termijn na de laatste bekendmaking, tijdens welke zij de beschikking op de eis zal uitstellen.

Dans la quinzaine du prononcé, le greffier porte le dispositif du jugement à la connaissance des parties par pli recommandé. Le délai d'appel est de deux mois à dater de la réception de cet avis. L'appel est formé par requête à la Cour d'Appel. Il doit, à peine de nullité, être dénoncé par exploit d'huissier ou lettre recommandée dans la huitaine de sa date au greffier de la juridiction qui a rendu la décision attaquée. Le greffier fait mention du recours en marge de la décision attaquée. Les règles prévues pour la première instance s'appliquent au degré d'appel.

L'arrêt d'appel est notifié par le greffier de la Cour conformément à ce qui est prévu pour la première instance et le délai pour se pourvoir en cassation est d'un mois à dater de la réception de cet avis.

L'instance en cassation est introduite et la procédure poursuivie comme en matière pénale.

ART. 4.

S'il s'agit d'une personne qui a été détenue dans un camp de concentration ou d'extermination ennemi et qui n'a pas reparu au lieu de son domicile ou de sa résidence, le tribunal tient le décès pour avéré si aucune preuve d'existence de cette personne postérieurement à la libération du camp n'est rapportée et si le conjoint, les parents et alliés au degré successible attestent, par des déclarations non controuvées, que cette personne n'a pas, à leur connaissance, depuis le 1^{er} juin 1945, manifesté son existence ou s'ils ont été vainement interpellés à ce sujet.

Il en est de même dans le cas d'une personne qui a été arrêtée par l'ennemi, mais dont le séjour dans un camp de concentration ou d'extermination n'est pas établi, si aucune preuve de l'existence de cette personne depuis le dixième jour ayant suivi celui de son arrestation ou de sa déportation n'est rapportée, et si le conjoint, les parents et alliés au degré successible attestent, par des déclarations non controuvées, que depuis le jour indiqué ci-dessus, cette personne n'a pas, à leur connaissance, manifesté son existence ou s'ils ont été vainement interpellés à ce sujet.

Le tribunal prescrit la publicité prévue à l'article 3 et fixe à deux mois après la dernière publication, le délai passé lequel, il statue sur la demande.

ART. 5.

Le dispositif de la décision judiciaire déclarative de décès contient les énonciations prévues à l'article 79 du Code civil, il constate le cas échéant l'impossibilité de faire mention de certaines d'entre elles.

ART. 6.

Le dispositif de la décision judiciaire déclarative de décès et passée en force de chose jugée est transcrit sur les registres courants de l'état civil du lieu

Binnen vijftien dagen na de uitspraak, brengt de griffier het beschikkend gedeelte van het vonnis bij aangetekend schrijven ter kennis van partijen. De termijn van beroep bedraagt twee maanden, te rekenen van de ontvangst van dat bericht. Het hoger beroep wordt bij verzoekschrift tot het Hof van Beroep ingesteld. Op straffe van nietigheid, moet het binnen acht dagen na zijn dagtekening bij deurwaardersexploot of bij aangetekend schrijven ter kennis worden gebracht van de griffier der rechtbank die de bestreden beslissing heeft gevelde. De griffier maakt van het beroep melding in de rand der bestreden beslissing. De regelen voorzien voor de eerste aanleg gelden voor de instantie van beroep.

Het arrest in hoger beroep wordt door de griffier van het Hof aangezegd overeenkomstig hetgeen voor de eerste aanleg voorzien is, en de termijn voor de voorziening in verbreking bedraagt één maand vanaf de ontvangst van dat bericht.

Het cassatiegeding wordt ingesteld en de procedure gevoerd zoals in strafzaken.

ART. 4.

Betreft het een persoon die in een vijandelijk concentratie- of uitroeiingskamp werd gedetineerd en die niet opnieuw in zijn woonplaats of zijn verblijfplaats is verschenen, dan houdt de rechtbank het overlijden voor bewezen indien geen enkel bewijs van het bestaan van die persoon na de bevrijding van het kamp werd ingebracht en indien de echtgenoot, de bloed- of aanverwanten in de erfelijke graad, door niet onwaar bevonden verklaringen getuigen dat, naar zij weten, die persoon sedert 1 Juni 1945 geen blijk van zijn bestaan heeft gegeven, of indien zij dienaangaande te vergeefs werden ondervraagd.

Evenzo geschiedt ten aanzien van een persoon die door de vijand werd aangehouden, doch wiens verblijf in een concentratie- of uitroeiingskamp niet is bewezen, indien geen bewijs van bestaan van die persoon sedert de tiende dag na die zijner aanhouding of zijner deportatie is geleverd, en indien de echtgenoot, de bloed- en aanverwanten in de erfelijke graad door niet onwaar bevonden verklaringen getuigen dat, naar zij weten, die persoon sedert hoger vermelde dag geen blijk van zijn bestaan heeft gegeven, of indien zij dienaangaande te vergeefs werden ondervraagd.

De rechtbank schrijft de bij artikel 3 voorziene openbaarmaking voor en bepaalt de termijn, na verloop waarvan over de eis zal worden beschikt, op twee maanden na de laatste bekendmaking.

ART. 5.

Het beschikkend gedeelte van de gerechtelijke beslissing houdende verklaring van overlijden, omvat de bij artikel 79 van het Burgerlijk Wetboek voorziene vermeldingen; het stelt eventueel de onmogelijkheid vast sommige er van te vermelden.

ART. 6.

Het beschikkend gedeelte van de in kracht van gewijsde gegane gerechtelijke beslissing tot verklaring van overlijden, wordt in de lopende registers van

du décès. Si celui-ci est inconnu ou situé hors du Royaume, la transcription se fait au lieu du dernier domicile ou de la dernière résidence. Si ceux-ci sont également inconnus ou situés hors du Royaume, la transcription se fait à Bruxelles, 1^{er} district.

En cas de jugement collectif, la transcription est faite comme prévu ci-dessus, par extraits sur les registres.

Mention de la transcription est faite aux tables des registres de l'année du décès, ainsi qu'aux tables décennales.

Sur avis, donné conformément à l'article 49 du Code civil, la même mention est portée aux tables annuelles et décennales détenues par le greffier.

L'officier de l'état civil, chargé de la transcription, se conforme à l'article 79 du Code civil complété par l'article 11 de la loi du 16 décembre 1851, sous peine des amendes prévues par le dit article.

ART. 7.

La décision judiciaire déclarative de décès coulée en force de chose jugée tient lieu d'acte de l'état civil.

Celui-ci peut être rectifié, conformément aux articles 99 et suivants du Code civil et 855 et suivants du Code de procédure civile, notamment en cas de preuve que la personne déclarée décédée est en vie.

Les jugements et arrêts rejetant une demande de déclaration de décès ne font point obstacle à la recevabilité ultérieure d'une demande semblable, fondée sur la découverte de nouveaux éléments de preuve.

CHAPITRE II.

De la transcription de certains actes de l'état civil.

ART. 8.

Les actes de décès et les actes de transcription de jugements ou arrêts tenant lieu d'actes de décès, dressés par les autorités belges ou étrangères et qui par suite des circonstances de guerre, n'ont pas été inscrits dans les registres de l'état civil d'une commune belge, doivent l'être dans les registres courants du lieu du décès.

Si celui-ci est inconnu ou situé hors du Royaume, l'inscription se fait au lieu du dernier domicile ou de la dernière résidence du décédé. Si ceux-ci sont également inconnus ou situés hors du Royaume, et si le décédé était de nationalité belge, l'inscription se fait à Bruxelles, 1^{er} district.

de burgerlijke stand der plaats van overlijden overgeschreven. Is deze plaats onbekend of buiten het Rijk gelegen, dan geschiedt de overschrijving in de laatste woonplaats of in de laatste verblijfplaats van de overledene. Zijn deze plaatsen insgelijks onbekend of buiten het Rijk gelegen, dan geschiedt de overschrijving te Brussel, eerste district.

Een collectief vonnis wordt bij uittreksels en zoals hierboven voorzien in de registers overgeschreven.

Van de overschrijving wordt in de tabellen der registers van het jaar van overlijden, alsmede in de tienjaarlijkse tabellen melding gemaakt.

Op bericht, gegeven overeenkomstig artikel 49 van het Burgerlijk Wetboek, wordt dezelfde melding gemaakt in de jaarlijkse en tienjaarlijkse tabellen die bij de griffier berusten.

De ambtenaar van de burgerlijke stand die met de overschrijving is belast, gedraagt zich naar de bepalingen van artikel 79 van het Burgerlijk Wetboek, aangevuld door artikel 11 der wet van 16 December 1851, op straffe van de bij gezegd artikel voorziene geldboeten.

ART. 7.

De in kracht van gewijsde gegane gerechtelijke beslissing houdende verklaring van overlijden geldt als akte van de burgerlijke stand.

Deze kan evenwel verbeterd worden, overeenkomstig de artikelen 99 en volgende van het Burgerlijk Wetboek en 855 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, namelijk in geval het bewijs wordt geleverd dat de overleden verklaarde persoon in leven is.

De vonnissen en arresten, waarbij een verzoek tot verklaring van overlijden wordt afgewezen, verhinderen niet dat een gelijkaardig verzoek later ontvankelijk zou zijn, in geval nieuwe bewijsgronden ontdekt worden.

HOOFDSTUK II.

Overschrijving van sommige akten van de burgerlijke stand.

ART. 8.

De door de Belgische of buitenlandse overheden opgemaakte akten van overlijden en akten van overschrijving van als overlijdensakte geldende vonnissen of arresten die, ten gevolge van oorlogsgebeurtenissen, niet ingeschreven werden in de registers van de burgerlijke stand van een Belgische gemeente, moeten in de lopende registers van de plaats van overlijden worden ingeschreven.

Is deze plaats onbekend of buiten het Rijk gelegen, dan geschiedt de inschrijving in de laatste woonplaats of in de laatste verblijfplaats van de overledene. Zijn deze plaatsen insgelijks onbekend of buiten het Rijk gelegen en was de overledene van Belgische nationaliteit, dan geschiedt de inschrijving te Brussel, eerste district.

Mention de la transcription est faite aux tables conformément aux alinéas 2 et 3 de l'article 6.

L'officier de l'état civil chargé de la transcription, se conforme aux dispositions de l'article 79 du Code civil, complété par l'article 11 de la loi du 16 décembre 1851, sous peine des amendes prévues par le dit article.

Les actes dressés en langue étrangère sont préalablement traduits par les soins du Ministère des Affaires Etrangères ou par un traducteur juré.

CHAPITRE III.

De la déclaration administrative de présomption de décès.

ART. 9.

Le Ministre ayant les intérêts des victimes de la guerre dans ses attributions peut, sur requête de tout intéressé ou d'office, par arrêté motivé, déclarer la présomption de décès de toute personne visée à l'article 1^{er} dont le décès est probable.

Les requêtes et tous les renseignements, documents, procès-verbaux et actes relatifs au décès sont remis au Ministre compétent, qui peut prescrire toutes les informations, recherches et investigations nécessaires et qui peut requérir les autorités de police et de gendarmerie pour procéder à des enquêtes et déléguer à cette fin toute personne ayant prêté le serment prévu à l'article 2 du décret du 20 juillet 1831.

Les décisions rejetant une demande de déclaration administrative de présomption de décès ne font point obstacle à la recevabilité d'une demande semblable en cas de découverte de nouveaux éléments de preuve.

ART. 10.

La déclaration administrative de présomption de décès produit à partir de la date présumée de décès les mêmes effets qu'un jugement déclaratif d'absence.

En outre :

1^o elle équivaut à la preuve du décès pour la vacance des fonctions, emplois ou offices publics du présumé décédé;

2^o elle équivaut à la preuve du décès en ce qui concerne l'application des lois sur la milice; des lois coordonnées des 3 août 1919 et 27 mai 1947 accordant un droit de priorité pour l'accèsion aux emplois publics et des lois coordonnées des 31 juillet 1947 et 31 mars 1948 portant des dispositions exceptionnelles en matière de baux à loyer;

Van de overschrijving wordt in de tabellen melding gemaakt, overeenkomstig de alinea's 2 en 3 van artikel 6.

De ambtenaar van de burgerlijke stand die met de overschrijving is belast, gedraagt zich naar de bepalingen van artikel 79 van het Burgerlijk Wetboek, aangevuld door artikel 11 der wet van 16 December 1851, op straffe van de door gezegd artikel voorziene geldboeten.

De in vreemde talen opgemaakte akten worden vooraf vertaald door de zorgen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken of door een beëdigd vertaler.

HOOFDSTUK III.

Administratieve verklaring van vermoedelijk overlijden.

ART. 9.

De Minister tot wiens bevoegdheid de belangen der oorlogsslachtoffers behoren kan, op verzoek van elke belanghebbende of van ambtswege, bij een met redenen omkleed besluit, het vermoedelijk overlijden verklaren van ieder bij artikel 1 bedoelde persoon, van wie het overlijden waarschijnlijk is.

De verzoeken en al de inlichtingen, bescheiden, processen-verbaal en akten die op het overlijden betrekking hebben, worden overgemaakt aan de bevoegde Minister, die al de nodige opzoekingen, opsporingen en navorsingen kan voorschrijven, en die de politie- en rijkswachtoverheden kan vorderen om over te gaan tot onderzoekingen en daartoe ieder persoon kan afvaardigen, die de bij artikel 2 van het decreet van 20 Juli 1831 vereiste eed heeft afgelegd.

De beslissingen, waarbij een verzoek tot administratieve verklaring van vermoedelijk overlijden wordt afgewezen, verhinderen niet dat een gelijkaardig verzoek later ontvankelijk zou zijn in geval nieuwe bewijsgronden ontdekt worden.

ART. 10.

De administratieve verklaring van vermoedelijk overlijden heeft te rekenen van de vermoedelijke datum van overlijden dezelfde gevolgen als een vonnis van afwezigverklaring.

Bovendien :

1^o staat zij gelijk met het bewijs van overlijden voor het vacant worden van de openbare functies, bedieningen of betrekkingen van de vermoedelijk overleden persoon;

2^o staat zij gelijk met het bewijs van overlijden ten aanzien van de toepassing van de militiewetten, van de samengeoördende wetten van 3 Augustus 1919 en 27 Mei 1947, waarbij een prioriteitsrecht voor de toegang tot openbare ambten is verleend, en van de samengeoördende wetten van 31 Juli 1947 en 31 Maart 1948 houdende uitzonderingsbepalingen inzake huurovereenkomsten;

3^o elle équivaut à un acte de décès dans tous les cas où la preuve du décès est exigée pour l'obtention de pensions ou d'indemnités;

4^o elle donne lieu à l'ouverture de la tutelle des enfants mineurs du présumé décédé.

5^o elle suspend la déduction des primes dues en vertu de tout contrat conclu sur la vie du présumé décédé;

6^o les intéressés peuvent se faire envoyer en possession provisoire des biens du présumé décédé sous réserve de l'application de l'article 124 du Code civil.

Le tribunal peut dispenser le conjoint et les héritiers présomptifs directs de fournir caution.

ART. 11.

L'arrêté de présomption de décès contient les énonciations prévues à l'article 79 du Code civil. Il constate, le cas échéant, l'impossibilité de faire mention de certaines d'entre elles.

ART. 12.

Le Ministre compétent transmet par l'intermédiaire du Procureur du Roi une expédition de l'arrêté à l'officier de l'état civil du dernier domicile ou de la dernière résidence du présumé décédé. L'officier de l'état civil en fait mention dans les registres de population et se conforme aux dispositions de l'article 79 du Code civil, complété par l'article 11 de la loi du 16 décembre 1851, sous peine des amendes prévues par le dit article.

L'arrêté est, à la diligence du Ministre compétent, publié par extrait au *Moniteur* et porté à la connaissance des intéressés par lettre recommandée à la poste.

CHAPITRE IV.

De la rectification administrative de certains actes de l'état civil.

ART. 13.

Les actes visés à l'article 8 qui contiennent des lacunes, des erreurs et des mentions autres que celles prévues à l'article 79 du Code civil, sans que le fait du décès ou l'identité du défunt soient douteux, peuvent, avant la transcription prévue par le dit article 8, être rectifiés par arrêté motivé, du Ministre compétent sur requête de tout intéressé ou d'office.

3^o staat zij gelijk met een overlijdensakte in al de gevallen waarin het bewijs van het overlijden vereist is voor het bekomen van een pensioen of van vergoedingen;

4^o geeft zij aanleiding tot het openvallen van de voogdij over de minderjarige kinderen van de vermoedelijk overleden persoon;

5^o schorst zij het verschuldigd zijn van de premien welke te betalen zijn krachtens elk contract gesloten op het leven van de vermoedelijk overledene;

6^o kunnen de belanghebbenden zich voorlopig in het bezit laten stellen van de goederen van de vermoedelijk overledene onder voorbehoud van de toepassing van artikel 124 van het Burgerlijk Wetboek.

De rechtbank kan de echtgenoot en de vermoedelijke rechtstreekse erfgenamen er van ontslaan borg te stellen.

ART. 11.

Het besluit van vermoedelijk overlijden omvat de bij artikel 79 van het Burgerlijk Wetboek voorziene vermeldingen. Het stelt in voorkomend geval de onmogelijkheid vast om sommige er van aan te geven.

ART. 12.

De bevoegde Minister maakt, door bemiddeling van de Procureur des Konings, een uitgifte van het besluit over aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de laatste woonplaats of van de laatste verblijfplaats van de vermoedelijk overledene persoon. De ambtenaar van de burgerlijke stand maakt er melding van in de bevolkingsregisters en gedraagt zich naar de bepalingen van artikel 79 van het Burgerlijk Wetboek, aangevuld door artikel 11 van de wet van 16 December 1851, op straffe van de bij gezegd artikel voorziene geldboeten.

Door de zorgen van de bevoegde Minister, wordt het besluit bij uittreksel in het *Staatsblad* bekend gemaakt en bij een ter post aangetekend schrijven ter kennis van de belanghebbenden gebracht.

HOOFDSTUK IV.

Administratieve verklaring van sommige akten van de burgerlijke stand.

ART. 13.

De bij artikel 8 bedoelde akten die leemten, ver-gissingen ofwel andere meldingen vertonen dan die voorzien in artikel 79 van het Burgerlijk Wetboek, zonder dat het overlijden of de identiteit van de overledene twijfelachtig zijn, kunnen, vóór de bij bedoeld artikel 8 voorziene overschrijving, verbeterd worden bij met redenen omkleed besluit van de bevoegde Minister, op verzoek van elke belanghebbende of van ambtswege.

ART. 14.

Les dispositions de l'article 5 sont applicables aux arrêtés ministériels de rectification.

Le Ministre compétent transmet, par l'intermédiaire du Procureur du Roi, une expédition de l'arrêté à l'officier de l'état civil, lequel en transcrit le dispositif en se conformant au prescrit de l'article 6 et informe le Ministre dès que la transcription est opérée.

L'arrêté sort ses effets à partir de la transcription. Il tient lieu d'acte de l'état civil.

Quand un acte a été rectifié administrativement, aucune copie ne peut plus en être délivrée qu'avec les rectifications, à peine de tous dommages-intérêts contre l'officier de l'état civil qui l'aurait délivrée.

Tout acte qui a été rectifié par décision administrative ou par jugement ne peut plus faire l'objet d'une rectification administrative ultérieure.

Toutefois, il peut faire l'objet d'une rectification judiciaire ultérieure suivant la procédure prévue aux articles 99 et suivants du Code civil et 855 et suivants du Code de procédure civile.

CHAPITRE V.

Dispositions communes.

ART. 15.

Le Procureur du Roi peut requérir le concours des services du Ministre ayant dans ses attributions les intérêts des victimes de la guerre.

Ces services lui communiquent tous les renseignements et copies des documents qu'il juge utiles à l'instruction des actions en déclaration judiciaire de décès et de rectification d'actes de l'état civil.

ART. 16.

Les greffiers en chef des cours et tribunaux informent immédiatement le Ministre compétent de toute procédure judiciaire poursuivie en vertu de la présente loi.

ART. 17.

Le Ministre compétent informe immédiatement le Procureur du Roi, lorsqu'il agit d'office ou qu'il est saisi d'une demande en déclaration de présomption, de décès ou de rectification administrative d'un acte visé à l'article 8.

ART. 18.

Les enquêtes, les publications et généralement toutes les interventions administratives prévues par la présente loi, se font aux frais de l'Etat.

ART. 14.

De bepalingen van artikel 5 zijn van toepassing op de ministeriële verbeteringsbesluiten.

De bevoegde Minister maakt, door bemiddeling van de Procureur des Konings, een uitgifte van het besluit over aan de ambtenaar van de burgerlijke stand, die het beschikkend gedeelte er van overschrijft met inachtneming van het voorgeschrevene in artikel 6 en, zodra de overschrijving gedaan is, zulks aan de Minister bericht.

Het besluit heeft uitwerking van af de overschrijving. Het geldt als akte van de burgerlijke stand.

Wanneer een akte administratief verbeterd werd, kan geen enkel afschrift er van worden afgeleverd tenzij met de verbeteringen, op straffe van elke schadevergoeding ten laste van de ambtenaar van de burgerlijke stand die het zou hebben afgeleverd.

Elke akte, die bij administratieve beslissing of bij vonnis verbeterd werd, kan later niet meer het voorwerp van een administratieve verbetering uitmaken.

Evenwel kan zij later het voorwerp van een gerechtelijke verbetering zijn, volgens de procedure voorzien bij de artikelen 99 en volgende van het Burgerlijk Wetboek en 855 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

HOOFDSTUK V.

Gemene bepalingen.

ART. 15.

De Procureur des Konings kan de medewerking vorderen van de diensten van de Minister tot wiens bevoegdheid de belangen der oorlogsslachtoffers behoren.

Deze diensten verstrekken hem al de inlichtingen en afschriften van bescheiden die hij nuttig acht voor het onderzoek van de vorderingen tot gerechtelijke verklaring van overlijden en tot verbetering van akten van de burgerlijke stand.

ART. 16.

De hoofdgriffiers bij de hoven en rechtbanken geven onmiddellijk de bevoegde Minister kennis van elke krachtens deze wet gevoerde rechtsvordering.

ART. 17.

De bevoegde Minister verwittigt onmiddellijk de Procureur des Konings, wanneer hij van ambtswege handelt of wanneer een verzoek tot verklaring van vermoedelijk overlijden of tot administratieve verbetering van een akte, bedoeld bij artikel 8, bij hem aanhangig is gemaakt.

ART. 18.

De onderzoekingen, de bekendmakingen en in 't algemeen al de bij deze wet voorziene administratieve bemoeiingen, geschieden op de kosten van de Staat.

CHAPITRE VI.

Dispositions fiscales.

ART. 19.

L'article 301, 9^o, du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe, est modifié comme suit :

« 9^o Les actes, jugements et arrêts se rapportant à l'exécution de la loi, relative aux déclarations de décès et de présomption de décès et à la transcription et la rectification de certains actes de l'état civil. »

ART. 20.

L'article 82, 5^o, du Code des droits de timbre, est modifié comme suit :

« 5^o Les actes se rapportant à l'exécution de la loi relative aux déclarations de décès et de présomptions de décès et à la transcription et la rectification de certains actes de l'état civil. »

CHAPITRE VII.

Dispositions générales.

ART. 21.

La présente loi est applicable aux procédures en cours introduites conformément à l'arrêté des secrétaires généraux du 13 juin 1942, modifié par celui du 15 juin 1943, et à l'arrêté du Régent du 14 février 1946, prorogé par l'arrêté-loi du 28 février 1947 et par la loi du 20 mai 1948.

ART. 22.

Les présomptions de décès, déclarées en vertu des lois et arrêtés visés à l'article précédent, produisent, à partir de la date présumée du décès, les effets prévus à l'article 10 de la présente loi.

ART. 23.

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur*.

HOOFDSTUK VI.

Fiscale bepalingen.

ART. 19.

Artikel 301, 9^o, van het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten, wordt gewijzigd als volgt :

« 9^o De akten, vonnissen en arresten, die betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van de wet betreffende de verklaringen van overlijden en van vermoedelijk overlijden, alsmede betreffende de overschrijving en de verbetering van sommige akten van de burgerlijke stand. »

ART. 20.

Artikel 82, 5^o, van het Wetboek der Zegelrechten wordt gewijzigd als volgt :

« 5^o De akten, die betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van de wet betreffende de verklaringen van overlijden en van vermoedelijk overlijden, alsmede betreffende de overschrijving en de verbetering van sommige akten van de burgerlijke stand. »

HOOFDSTUK VII.

Algemene bepalingen.

ART. 21.

Deze wet is van toepassing op de aanhangige vorderingen, ingesteld overeenkomstig het besluit van de secretarissen-generaal van 13 Juni 1942, gewijzigd bij dat van 15 Juni 1943, en overeenkomstig het besluit van de Regent van 14 Februari 1946, verlengd bij de besluitwet van 28 Februari 1947 en bij de wet van 20 Mei 1948.

ART. 22.

De gevallen van vermoedelijk overlijden, verklaard krachtens de bij het vorig artikel bedoelde wetten en besluiten, hebben, met ingang van de vermoedelijke datum van overlijden, de bij artikel 10 van deze wet voorziene gevolgen.

ART. 23.

Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Staatsblad* is bekend gemaakt.